

DAN KADA JA KUHAM (Odgoj za autonomno organiziranje vremena)

*Rajka Polić, prof.,
Marijana Crljen,
Visoka učiteljska škola, Pula*

S a ž e t a k

Živimo u dobu u kojem je dokolica dostupna mnogima, kako u razdoblju djetinjstva tako i kasnije u životu. Škola kao odgojna institucija nije tome pridala potrebnu pozornost i ne odgaja za dokolicu. Time što se propušta djecu odgajati za autonomno organiziranje vremena otvara se mogućnost dosadi, besposličarenju i konzumerizmu. Zadovoljstvo učenja i kreativnost koji su uvjetovani dokolicom time se otuđuju djeci, a kasnije i odraslim ljudima. Odgoj za autonomno organiziranje vremena potiče i podupire planiranje osobnog vremena uz uvažavanje nametnutih, vanjskih rasporeda.

Ključne riječi: *autonomno organiziranje vremena, dokolica, igra, odgoj, rad*

Uvod

Kriza škole poprima sve veće razmjere u zadnjih pedeset godina. Najjače se odražava u porastu nasilja u školi iako to nije jedini problem vezan uz krizu škole. Kako se moglo dogoditi da škola ne rješava probleme? Branko Bognar ovako opisuje postanak današnje škole:

“Današnja je škola nastala kao dio industrijskog društva i predstavlja samo preslik tvorničke organizacije rada. Pri tome su djeca sirovine koje učitelji (radnici) svatko u svom dijelu proizvodnog procesa oblikuju u gotov proizvod. Brigu o tome kako će taj proizvod izgledati na kraju vode stručnjaci (tehnolozi) izvan škole (pogona). Smisao obrazovnog procesa u industrijskom društvu je osposobljavanje pojedinca za relativno stalna radna mjesta i s određenim osobinama ličnosti, primjerice pouzdanošću, točnošću, marljivošću, nekritičnošću i sl.” (Bognar, 2001, 47).

Škola je toj zadaći bila odlično prilagođena. Svijet se, međutim, industrijalizacijom naglo mijenjao, a škola je ostala institucija devetnaestog stoljeća za koju Bognar dalje kaže:

“Naše škole podučavaju djecu mnogim 'važnim' stvarima, ali ih ne uče prepoznati svoje potrebe i donositi odluke što je upravo bit demokratskog društva.” (Bognar, 2001, 47)

Tko u takvoj školi razmišlja o učenju kao užitku, o povezivanju slobode i stvaralaštva, i dovođenju zadovoljenja čovjekovih potreba u metodički fokus suvremenog obrazovanja? (Polić, 2005).

Kapitalizam je od početka povezan sa znanošću. Ta se veza pokazala veoma uspješnom za kapitalizam koji danas globalno vlada i koji mijenja svijet iz korjena. Slijedom toga kapitalizmu trebaju kreativni ljudi jer ideje donose profit. Više nije dovoljno da se znanošću bavi jedan uski sloj ljudi, jer to ne generira dovoljan broj ideja. Zato se školama postavlja zahtjev da se demokratiziraju i omoguće divergentno mišljenje, čemu se one teško prilagođavaju. Ipak, nalazimo se u jednom zanimljivom razdoblju u kojem bi se interes kapitala mogao poklopiti s interesom pojedinca koji želi upoznati svoje potrebe i slijediti ih. Kada tome dodamo činjenicu produljenog životnog vijeka ljudi, čime se u potpunosti mijenja trajanje školovanja, zatim sve upitnije "stalno radno mjesto", onda cjeloživotno učenje i samoobrazovanje postaje nezaobilazan zahtjev u životu svakog čovjeka. A to znači i promjenu cjelokupnog odnosa prema odgoju.

Teme koje su bile zanemarene ili čak proskribirane, kao dokolica, postaju vršne teme današnjeg doba, i kada je riječ o odgoju i kada je riječ o stilu života. Opisujući životni stil Amerikanaca Jeremy Rifkin navodi još donedavno općevažeće aforizme američke radne etike: "Besposlene ruke obavljaju vražji posao" ili "Ono što možeš danas, ne ostavljaj za sutra". (Rifkin, 2006, 36). Iako se stavovi o dokolici mijenjaju još uvijek se povezivanje učenja s zadovoljstvom, igranjem i dokolicom smatra revolucionarnim (Dryden i Vos, 2001).

Iskustvo Self-Education Traininga u planiranju vremena

Živimo u dobu u kojem je dokolica dostupna mnogima, kako u razdoblju djetinjstva tako i kasnije u životu. Time što se propušta djecu odgajati za autonomno organiziranje vremena otvara se mogućnost dosadi, besposličarenju i konzumerizmu.

Iskustvo u radu Self-Education Traininga¹⁹⁹⁵ (u nastavku SET¹) pokazuje da djeca s obzirom da su prisiljena prihvatiti i priviknuti se na izvanjsku organizaciju vremena, kao što je školski tjedni raspored sati, nisu educirana kako da to uspješno učine. SET ih osposobljava da i u tim uvjetima sačuvaju svoju osobnost i osvijeste svoje potrebe kako bi autonomno organizirali vrijeme. (Polić, 2006). S tim ciljem se učenike poučava kako da se služe rokovnicima i planerima. Uza sve tehnike organiziranja i planiranja onoga što je izvanjski nametnuto, učenici se ipak najviše raduju praznicima, dakle vremenu koje provode po vlastitoj volji. Za takvo vrijeme, slobodno od prisile, također je potrebno osposobiti djecu jer spoznaja o autonomnom organiziranju vremena ne dolazi sama po sebi. Naime, kada djeca krenu u školu i postanu učenici, ulaze u svijet neslobodnog vremena (rada). Postupno blijedi njihovo sjećanje na djetinje igranje, dokolicu i slobodu koju su uživali. Ako nisu odgajani da prepoznaju svoje potrebe i au-

¹ Više o Self-Education Trainingu¹⁹⁹⁵ vidi na <http://www.radionicapolic.hr/set>

tonomno organiziraju svoje vrijeme oni će patiti od dosade i besposlice u slobodno vrijeme. A takvi lako postaju žrtve konzumerizma.

O autonomnom organiziranju vremena za zimske, proljetne i ljetne praznike

Najčešće se novi polaznici SET-a upisuju na početku školske godine pa su zimski praznici prvi koji se javljaju kao prilika za autonomnu organizaciju vremena od strane učenika. Već sam razgovor o tome kako provesti zimske praznike i kako se organizirati za njih uglavnom je nešto novo za djecu. Njima se čini da je sasvim dovoljno to što ne moraju ići u školu i brinuti o školskim obvezama pa da se osjete slobodni. Zato se kao prvi korak izrađuje kalendar zimskih školskih praznika s prijedlogom djelatnosti. (prilog 1). Na taj način učenici zorno uočavaju koliko dana imaju na raspolaganju. Oni taj kalendar odnose kući kako bi ga mogli po vlastitoj želji ispuniti.

Za početak je dovoljno da se otvori tema o mogućim načinima provođenja praznika i da se priča o predloženim djelatnostima. Budući da svako dijete ima svoje interese i potrebe, ove predložene aktivnosti služe isključivo kao poticaj za iznalaženje onih interesa koje netko želi slijediti. Budući da se radi s učenicima predlažu im se sadržaji vezani za školu, kao što su čitanje lektire i slično. Ponekad je otpor djelatnostima vezanim za školu tako jak da učenik ne želi ništa planirati što ga podsjeća na nju. No ako se prihvati ideja npr. čitanja lektire može ju se detaljnije razrađivati kroz pitanja: kada posuditi knjige, koje dane čitati ili koje knjige nositi na put. Pa se planira kada će se početi s čitanjem lektire, hoće li se i koje knjige nositi na put, hoće li se ponavljati neko gradivo za školu itd. Uvijek treba biti suzdržan s tom temom da bi praznici zaista bili praznici.

Dobro je kada voditelj SET-a poznaje dijete i može predložiti one djelatnosti za koje zna da ih dijete rado upražnjava, a koje nipočemu nisu upitne. Može se dogoditi da dijete izjavi da će se po čitave dane igrati računalom a da mi ne mislimo da je to dobro. Voditelj treba ocijeniti radi li se o pretjeranoj izjavi djeteta ili ono zaista nema drugih želja. Razgovorom se uvijek mogu otvarati i druge mogućnosti ili ostaviti da vrijeme pokaže što se događa (nakon zimskih praznika dolaze proljetni).

Za takvo planiranje djelatnosti koristan je razgovor u skupinama jer djeca čuju različita mišljenja, upoznaju različite interese i doznaju mišljenje druge djece o svojim idejama.

Briga za kućnog ljubimca, kao predložena djelatnost, kod neke djece ne izaziva nikakav interes dok je drugi rado prihvaćaju. Nakon prihvaćanja ideje dogovara se što se želi poduzeti i kada, pa se to upisuje u plan. Svaka djelatnost se može dodatno proanalizirati i organizirati njeno ispunjavanje. Nije, međutim, nikakva greška ako se sve aktivnost ne realiziraju. Važno je osvijestiti da se vrijeme može i kako planirati, te autonomno odlučivati o tome.

Ako djeca nakon praznika imaju osjećaj da se ništa nije događalo što bi ih ispunjavalo, mogli bi reći da je to vrijeme za njih bilo izgubljeno. Pa ako izjave da su se došađivala zaista su na putu da izgube sposobnost uživanja u djetinjem igranju a još nisu stekli moć autonomnog organiziranja vremena.

Zato je dobro nakon praznika popričati kako su provodili vrijeme, jesu li planirali svoje djelatnosti i jesu li od toga imali koristi. Sve će te informacije biti dragocjene za planiranje djelatnosti u vremenu nadolazećih proljetnih praznika. Ponovo je potrebno napraviti kalendar praznika (prilog 2) s prijedlogom djelatnosti. S obzirom da sada polaznici imaju već određeno iskustvo s autonomnim organiziranjem vremena može se to koristiti pri upisivanju osobnih interesa djeteta. To znači da je moguće napraviti kalendar za svako dijete posebno i upisati u prijedlog djelatnosti ono što smo naučili da dijete želi raditi. Pokazat ćemo na taj način da cijenimo djetetove želje.

Prijedlog djelatnosti “gledanje televizije” može biti dobar povod za razgovor o toj djelatnosti. Time otvaramo teme kao: koliko sati dnevno gledamo televiziju, biramo li sami programe ili gledamo sve po redu, kako na nas utječu reklame i koje programe gledamo. Uz to se skoro obvezno otvara pitanje treba li dijete imati televiziju u svojoj sobi ili ne. Nije najvažnije uvijek doći do konačnih odgovora, važno je razgovarati i razmjenjivati mišljenja. Kada o nekom pitanju imamo jasan stav dobro ga je izraziti iako ne inzistiramo da dijete promjeni svoje ponašanje u skladu s tim.

Ako se za vrijeme praznika odlazi na put dobro je podsjetiti djecu da se mogu javiti razglednicom pojedinim osobama. U tom slučaju trebaju si unaprijed pripremiti adrese na koje se žele javiti. Ponekad djeca kažu da ne znaju što bi napisala. Treba im pomoći s par napisnih fraza kao: primi puno pozdrava, rado te se sjeća, ovdje dani brzo prolaze i uskoro se vidimo. Često se događa da razglednicu dobije voditelj SET-a jer je djeci to prihvatljivo za vježbanje takvog oblika komuniciranja.

Prijedlog aktivnosti “pomoć u pospremanju” uvijek izazove burne rasprave. Djeca većinom negoduju i uvjereni su da se od njih traži da previše rade. Nisu ni malo uvjereni da je pospremanje kuće, odlazak u trgovinu i slično nešto što bi oni trebali raditi. To nije izraz dječje zloće ili egoizma nego je to izraz sudara svijeta dokolice i svijeta rada. Djeca taj sudar doživljavaju kao gubitak slobode i zato reagiraju vrlo emotivno. U toj, naoko, vrlo djetinjoj pobuni protiv rada kriju se egzistencijalna pitanja smisla života. Djeca, iako ovisna o skrbi odraslih, žive izvan svijeta rada prepuštena igri, mašti i dokolici. Osjetivši zadovoljstvo takvog života oni teško mogu prihvatiti radne obveze bez otpora. Na odraslima je da pomognu djeci u pronalaženju zlatne sredine između svijeta rada i svijeta dokolice. Reći djetetu da se raditi mora nije dovoljan razlog da bi nas djeca poslušala. Oni vide da odrasli nisu najsretniji kad rade, da se više vesele danima odmora nego danima rada i onda prema svojim vrijednostima izniklim u dokolici brane, razumljivo, svoj način života. Zapravo su zbunjeni zašto odrasli, koji i sami žele dokolice, njima to pokušavaju uskratiti. Ne čudi stoga da često izjavljuju da roditelji traže da za njih rade i da ih iskorištavaju, čak i kad su u pitanju sasvim prihvatljivi zahtjevi roditelja kao što su pomoć u kući ili šetanje psa. Nažalost roditelji ili odrasli općenito ovu problematiku “rješavaju” tako da naprosto naređuju što se mora raditi ili odustaju od svakog zahtijeva sretni da nisu u sukobu s djecom. Takvo neprimjereno ponašanje

upozorava da odrasli nemaju osviještene stavove o radu i o dokolici, pa nemoćni da postavljene zahtjeve objasne sebi ne mogu ih objašnjavati ni djeci. Razgovor na tu temu tako postaje nemoguć i sve se svodi na manipulaciju izjavama: raditi se mora, mi radimo za tebe, žrtvuemo se za tebe i ti ćeš se žrtvovati za svoju djecu.

Djeca vide da nezaposleni roditelji imaju financijskih problema. Vide da zaposleni mogu plaćati račune i kupovati stvari, ali unatoč tome rijetko mogu vidjeti da su ljudi sretni kad rade. Izašli smo iz svijeta oskudice i živimo u svijetu obilja, barem u privredno razvijenim zemljama, pa preživljavanje više nije osnovni problem. Zato se pitanje: imati ili biti, prije ili kasnije pojavljuje u većini odgojnih situacija.

Često nerazumijevanje između djece i odgojitelja, posebno roditelja, dolazi iz potpuno različitog životnog iskustva. Roditelji su u mladosti živjeli jednim načinom života, u kojem je bilo oskudice pa čak i siromaštva, a djeca su od rođenja u svijetu obilja. U tako promijenjenim uvjetima djeca će imati drugačije želje nego njihovi roditelji. S obzirom da svijet još nije promijenjen u toliko da se ne bi moralo uopće raditi, odgoj djece za autonomnu organizaciju vremena pruža im priliku da nauče produktivno pomiriti nekolicu² i dokolicu.

Prilika za to otvara se pri izradi plana za organizaciju djelatnosti za vrijeme ljetnih praznika. I za to razdoblje moguće je napraviti poseban kalendar ali je mnogo učinkovitije upisati predložene djelatnosti u rokovnik. Jedan od načina na koji se polaznike SET-a priprema za autonomno organiziranje vremena je i uporaba rokovnika. Budući da za vrijeme nastavne godine učenici imaju obilje aktivnosti i obveza koje upisuju u rokovnik nastupanjem ljetnih praznika ta se situacija mijenja pa im izgleda da više ništa ne trebaju upisivati. Tako se gubi kontinuitet u navici planiranja vremena. Sami polaznici nisu dovoljno izvježbani osmisliti čime bi se mogli baviti kroz dva ljetna mjeseca. Osim toga nakon završetka školske godine njima se čini najvažnije da je prestala nastava.

Pred kraj nastave može se početi s pripremama za ljetne praznike koristeći iskustva koja su stekli u planiranju zimskih i proljetnih praznika. Do kraja lipnja polako se posprema pisaći stol, sklanjaju se stari udžbenici, vraćaju se knjige od lektire u školsku knjižnicu i slično. Zatim se pristupa organizaciji srpnja i kolovoza. Predlaže se da učenici na početku mjeseca srpnja izmjere svoju težinu i zapišu rezultat. Isto tako da to ponove krajem kolovoza kako bi vidjeli ima li kakvih promjena. Isto im se pravlja i za mjerenje visine. Uglavnom to izaziva interes kod djece ali treba napomenuti da mjerenje težine neka djeca odmah povezuje s problemom pretilosti. Za takvu mogućnost se treba pripremiti i nikako podcjenjivati taj problem. Treba biti svjestan da se u današnjem društvu s jedne strane hranu reklamira i nudi u neograničenim količinama a s druge grubo zahtjeva izgled izgladnjelih osoba (Pavlič, 2005). Ni djeca nisu pošteđena tog pritiska. Zato se može dogoditi da, najčešće djevojčice, već u osnovnoj školi pribjegavaju dijetama.

² Nekolica je vrijeme rada, "stanje kad ko ima mnogo posla (protivno dokolica)", (Skok, 1972, 113)

Ako djeca znaju da će za vrijeme ljeta putovati, u rokovnik se upisuje kada će to biti. Za putovanje se treba pripremiti. Tu se ne misli na sve ono što pripremaju roditelji već na pripreme djece. Oni mogu razmišljati o fotografiranju, planovima gradova koje će posjetiti, autokartama na kojima unaprijed mogu vidjeti kuda će se kretati i slično. Idu li djeca u mjesta u kojima su bila više puta čini im se da više ništa novo ne mogu vidjeti. Takva situacija može biti pravi izazov. Može se dijete zamoliti da opiše to mjesto i onda ustanoviti kako se ne može sjetiti ima li tamo kakav spomenik kulture, muzej, crkva, škola, bolnica. To već otvara mogućnost istraživanja. Ponekad će dijete reći: tamo nema ničega. Tada se u šali postavlja pitanje gdje će dijete spavati, što će jesti i slično, ako je to takva pustoš.

Nadalje se predlažu aktivnosti za svaki dan kao što su: sređivanje fotografija, izrezivanje slika iz novina i časopisa na određenu temu i ljepljenja u bilježnicu, pisanje dnevnika, skupljanje viceva. Predlaže im se da nauče neke nove vještine kao: vožnja biciklom, plivanje, plesanje, crtanje, šivanje i slično. Ako već nešto od toga znaju mogu to usavršiti. Podsjeća ih se što mogu raditi u društvu: dosjetiti se deset najboljih filmova, izabrati deset najboljih pjesama i ostalog prema njihovom interesu. Preko ljeta se mogu više posvetiti svojim kućnim ljubimcima. U svakom mjesecu mogu jedan dan iznenaditi ukućane tako što će im najaviti da taj dan oni kuhaju. Poneka djeca sebe ne mogu zamisliti u toj aktivnosti a neka rado raspravljaju što znaju skuhati i što bi još mogla naučiti. Interese djece treba poticati a eventualno neprihvatanje prijedloga poštovati kao djetetovu želju. Ipak dobro je da djeca čuju jedna od drugih što sve može biti interesantno ponekima od njih pa se i njihova mišljenja mogu promijeniti.

Kako djeca vole maštati može im se predložiti da nacrtaju kuću svojih snova ili automobil, namještaj, odjeću i slično. Neki mogu to isto probati napisati. Mogu pisati o zamišljenom putovanju ili zamišljenom svijetu. Dobro je podsjetiti ih da knjižnice rade i preko ljeta pa imaju priliku čitati nešto što izaberu po vlastitoj želji a ne samo školsku lektiru, a nije na odmet predložiti im poneku knjigu.

Djeca i sama imaju u planu neke aktivnosti kao popravljavanje bicikla, treniranje trčanja, odlaska u ribolov s bratom i slično.

Često djeca provode praznike u mjestu stanovanja pa im se može predložiti istraživanje naziva ulica u vlastitom gradu ili neobičnih toponoma (npr. Vražji prolaz) u mjestu. Mogu sakupljati stare razglednice svog mjesta ili stare fotografije svoje obitelji. Općenito je dobro poticati ih da bolje upoznaju svoju obitelj kroz rodoslovno stablo ili razgovor sa starijim članovima porodice. To ih ponekad navodi na istraživanje značenja vlastitog prezimena i imena. Primjereno je uz to uključiti igre kao: deset razloga zašto volim svoj grad, pet stvari koje treba promijeniti u mom mjestu. Te igre se mogu igrati s prijateljima.

Sve se predložene aktivnosti u dogovoru s polaznicima SET-a zapisuju u rokovnik po danima za mjesece srpanj i kolovoz, bez prisile da se zaista moraju toga držati, već da im to bude podsjetnik za slučaj da "ne znaju što bi s vremenom". Deset dana prije kraja kolovoza treba napisati da će uskoro početi nastava. Za neke to znači da ponove gradivo pojedinog predmeta, a za sve da se pomalo pripreme na školske obveze. Djeca

koja nisu imala naviku doručkovati mogu ju preko ljeta steći (uz pomoć roditelja) i tako puno pripremljeniji krenuti u školu.

Ljetni praznici su prilika za djecu da se vrate igri i dokolici a o odraslima ovisi koliko će u tom razdoblju djeca naučiti autonomno organizirati svoje vrijeme, osvijestiti svoje želje i naučiti ih realizirati. Ako to uspiju lakše će se oduprijeti svim oblicima otuđenog ponašanja. Takvi imaju priliku naći aktivnost koja će postati njihovo zanimanje kojim će zarađivati za život, ali koja neće biti samo rad već i poziv.

Zaključak

Svijet se u zadnjih dvije stotine godina veoma promijenio. Mnoge od tih promijena bile su dramatične ali mnoge su život ljudi učinile boljim. Kako živjeti kvalitetno i što je to kvalitetan život pitanja su na koje ljudi i dalje traže odgovor.

Još davnih pedesetih godina prošlog stoljeća Georges Friedmann ustanovljava “Na sve strane tehnika daje otkaz čovjeku“ i odmah postavlja pitanje “Kamo ga ponovo smjestiti?”. (Friedmann, 1959, 218). Friedmann je zaokupljen posljedicama razvoja tehnike na ljudski rad. Nespojivost rada i dokolice pojavljuje se kao bitno pitanje a tek se naslućuje uloga odgoja u rješavanju tog problema³.

Nama je danas jasno da je pitanje: kamo ponovo smjestiti čovjeka?, u tako promjenjenim okolnostima života kakve su se formirale u zadnja dva stoljeća, namjenjeno prvenstveno onima koji se bave odgojem. Ekonomijama Istoka i Zapada pedesetih godina dvadesetog stoljeća još uvijek je trebala škola koja je odgajala za rad. Promjene koje su u međuvremenu nastale otvorile su prostor dokolici. Današnja škola mora uzeti u obzir te promjene želi li pripremiti učenike kako za rad tako i za dokolicu.

Rifkin razmatra kako europska vizija budućnosti polako zasjenjuje *američki san* i ustanovljava:

“Amerikanci češće prostor i vrijeme iskorištavaju svrsishodno. U načelu smo manje opušteni od naših europskih prijatelja. U Europi su vrlo popularne riječi kao što su okolišanje, mozganje i promišljanje, a u Americi nisu toliko na cijeni. Amerikanci su najsretniji kad stalno postižu radne rezultate. U nas dokolica još asocira na ljudsku slabost. Europljani pak upravo obožavaju dokolicu. Uvijek će naći vremena da pomirišu ružu.” (Rifkin, 2006, 145).

Rifkin uočava karakteristiku europske biti, što je Gordana Bosanac opisala ovako:

³ Friedmann piše: “Tehnički napredak ne može davati blagotvorne plodove, ako istodobno ne bude praćen napretkom društvenih nauka i njihovom ispravnom primjenom na probleme pojedinca i države. Platon je u svojoj *Državi* zahtijevao, da dobru upravu osiguraju filozofi, te da filozofi postanu kraljevi, a kraljevi filozofi. Iz rasprave, koju ste pročitali, proizlazi, da vođe sutrašnjeg svijeta moraju biti, ako ne psiholozi ili sociolozi a ono barem okruženi savjetnicima, koji će ih usred vrtloga velikog ljudskog pothvata u borbi s tehnikom svakog časa podsjećati na duboke zahtjeve ljudske ravnoteže i sreće.” (Friedmann, 1959, 221).

“Naime, ako postoji nešto što se može imenovati atributima europskog i što se, na neki način, oduprlo 'ukupnome povratnom udarcu'⁴, onda je to upravo obrazovanje, europsko obrazovanje, njegova praksa i njegova teorija. (Bosanac, 1991, 47), a što odmah upućuje na školu kao tvorevinu europske kulture jer:

“Upravo grčko scholé starog vijeka govori o načinu na koji se vidi obrazovanje i odgoj: kao mir i tišina jedne posebne vrste dokolice, posebno za to odabranog i pripremljenog, 'ograđenog' vremena “ (Bosanac, 1991, 48).

Prihvatimo li Rifkinov izraz *europskog sna* mogli bi reći da on ovisi o odgoju a odgoj je u Europi uvijek bio naslonjen na dokolicu u kojoj su ljudi, istina, i sanjarili ali su *budni* realizirali snove. U prošlosti dokolica je bila privilegija elite. Industrijalizacijom postala je dostupna većem broju ljudi ali za nju treba biti odgojen.

Literatura

- Bognar, Branko (2001) u Ambrosi-Randić, Neala ur. (2001), *Razgovori o nasilju nad djecom*, Pula: Društvo “Naša djeca” Pula i Gradska knjižnica i čitaonica Pula
- Bosanac, Gordana (1991), “Pojam 'europsko obrazovanje' i perspektive teorije edukacijskog transfera” u Despot, Blaženka ur. (1991), *Sociološko istraživanje mladih i problema obrazovanja I*, Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu
- Dryden, Gordon /Vos, Jeannette (2001), *Revolucija u učenju*, Zagreb: Educa,
- Friedmann, Georges (1959), *Razmrvljeni rad*, Zagreb: Naprijed, str. 271
- Pavlić, Goran (2005), “Percepcija ženske tjelesne poželjnosti”, zbornik radova *Filozofija i rod*, Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo, str. 331-339
- Polić, Rajka (2005), “Obrazovanje između patnje i užitka”, zbornik radova *Interaktivna komunikacija u nastavi odgojnim aktivnostima*, Pula: Visoka učiteljska škola u Puli, str. 399-408
- Polić, Rajka (2006), “Gospodar vremena”, zbornik radova *Novi komunikacijski izazovi u obrazovanju*, Pula: Visoka učiteljska škola u Puli, str. 311-319
- Rifkin, Jeremy (2006), *Europski san*, Zagreb: Školska knjiga, str. 485
- Skok, Petar (1972), *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, tom 2., Zagreb: JAZU

⁴ Donoseći Heideggerov komentar na Rilkeov tekst o utjecaju Amerike na Europu, odnosno povratnom udarcu Europa-Amerika-Europa, Bosanac misli: “da ostaje otvoreno pitanje da li se Europi doista i doslovce sve baš vraća na američki način” i “tim prije što u tom povratnom tijeku međusobnih utjecaja upravo obrazovanje ima nešto što se odupire američkoj preradbi i upotrebi pojma same djelatnosti, posebno pak teorijskim nivoima osmišljavanja biti odgoja i obrazovanja.”.(Bosanac, 1991, 47).

IL GIORNO QUANDO CUCINO IO

(Educazione all'organizzazione autonoma del tempo libero)

R i a s s u n t o

Viviamo in un'epoca in cui tutti dispongono di tempo libero sia nell'infanzia che nelle età successive. La scuola quale istituzione formativa non dà un'importanza adeguata e non educa per il tempo libero. Trascurando l'educazione dei bambini per un'organizzazione autonoma del tempo si dà spazio alla noia, all'ozio e al consumismo. In questo modo si tolgono ai bambini e poi anche agli adulti il piacere di imparare e la creatività condizionati dal tempo libero. L'educazione per un'organizzazione autonoma del tempo libero stimola e favorisce la pianificazione del proprio tempo libero tenendo conto degli impegni imposti dal mondo esterno.

Parole chiave: *organizzazione autonoma del tempo, tempo libero, gioco, educazione, lavoro*

THE DAY WHEN I COOK

(The Education for the Autonomous Organization of Time)

S u m m a r y

We live in the age in which leisure is available to many persons, in their childhood as well as later in their lives. School as the educational institution didn't pay much attention to this fact and doesn't educate for leisure. By not doing so the children are left to boredom, idling and consumerism. Children, and later the grown ups, are deprived of the pleasure of learning and creativity deriving from leisure. The education for the autonomous organization of time encourages and stimulates planning of personal time taking into consideration imposed, outside schedules.

Key words: *autonomous organization of time, leisure, play, education, work*

Polje & Polje
SELF-EDUCATION TRAINING¹⁹⁹⁹

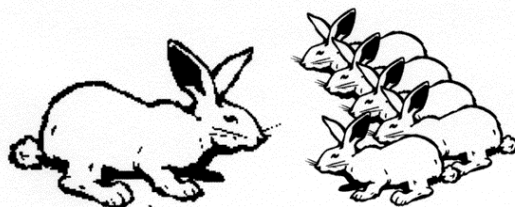
Želimo ti ugodne i vesele praznike!

PLAN ZIMSKIH ŠKOLSKIH PRAZNIKA 24.12.1999. - 16.01.2000.

Datum	Planirane djelatnosti	Prijedlog djelatnosti
24.12.1999.		- briga za kućnog ljubimca
25.12.1999.	Sretan Božić!	- čitanje
26.12.1999.		- čitanje lektire
27.12.1999.		- gledanje TV
28.12.1999.		- odlazak u kino
29.12.1999.		-pisanje dnevnika
30.12.1999.		-pisanje pisama prijateljima
31.12.1999.		- planiranje djelatnosti u 2000. godini
01.01.2000.	Sretna Nova Godina!	- pomoć roditeljima u kući
02.01.2000.		-posjet muzeju
03.01.2000.		-posjet prijateljima
04.01.2000.		- putovanje
05.01.2000.		-sanjkanje
06.01.2000.		-skijanje
07.01.2000.		-šetnja
08.01.2000.		-učenje
09.01.2000.		itd.
10.01.2000.		
11.01.2000.		
12.01.2000.		
13.01.2000.		
14.01.2000.		
15.01.2000.		
16.01.2000.	Pripremi se za školu!	
17.01.2000.	Sretan i uspješan početak 2. polugodišta!	

Polić & Polić
SELF-EDUCATION
TRAINING^{©1995}

PLAN PROLJETNIH ŠKOLSKIH PRAZNIKA 20.04.2000. - 1.05.2000.

Datum	Planirane djelatnosti	Prijedlog djelatnosti
20.04.2000.		- bojanje pisanica
21.04.2000.		- pečenje kolača
22.04.2000.		- pomoć u pospremanju
23.04.2000.	Uskrs	- briga za kućnog ljubimca
24.04.2000.	Uskrsni ponedjeljak	- čitanje lektire
25.04.2000.		- gledanje TV
26.04.2000.		- odlazak u kino
27.04.2000.		- pisanje dnevnika
28.04.2000.		- pisanje pisama
29.04.2000.		- šetnja
30.04.2000.		- učenje
01.05.2000.	Praznik rada	itd.

Sretan i uspješan završetak školske godine!

